

ב"ה

פרשת תזריע - החודש

דבר נא באזני העם וישאלו כלי כסף וכלי זהב

שמות יא, ב.

בינת מצרים או עֲצָמוֹת יוֹסֵף

על הפסוק "ויהי בשלח פרעה את העם", איתא בתורה אור¹ ובדרושי חסידות שלאחרי זה² (על יסוד המבואר במדרשי חכמינו ז"ל) שזהו מה שפרעה פעל ב"העם" שיתעלו מעילוי לעילוי.

ופשטות הענין – הרי זה מה שכתוב³ "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות . . . וינצלו את מצרים", ועד ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים"⁴, ובזה ניתוסף עוד יותר על ידי ביזת הים, עד כדי כך, שבקושי היו יכולים לנתק אותם משם אפילו כדי לילך למתן-תורה, שלכן נאמר⁵ "ויסע משה את ישראל מים סוף" (הסיען בעל כרחם).

והיינו, שהיה אצלם ריבוי גדול בענינים גשמיים, ומזה מובן שהיה גם ריבוי גדול בענינים רוחניים, כך, שגם ברוחניות היתה פעולת ה"רכוש גדול"⁶ שעל ידי ביזת מצרים וביזת הים, שהוא ענין בירור הניצוצות, כידוע

¹ ר"פ בשלח.

² תו"ח ואוה"ת שם.

³ בא יב, לה-לו.

⁴ בכורות ה, ב. מכילתא בשלח יד, ח. תנחומא בשלח כה. הובא בפרש"י בא יג, יג.

⁵ בשלח טו, כב (ובפרש"י).

⁶ לך לך טו, יד.

הפירוש⁷ במה שכתוב⁸ "וגם ערב רב עלה אתם", דקאי על ר"ב הניצוצים שנתבררו מכל רפ"ח הניצוצים, ולאחרי זה נשאר לברר רק פ"ו ניצוצים, שזוהי הגימטריא דשם "אלקים".

...והענין בזה – שאצל בני ישראל באים שני הדברים ביחד: לא יכולה להיות עריבות בגשמיות, בשעה שאין זה קשור עם רוחניות; ולאידך, כאשר ישנו ענין הרוחניות, צריכים להמשיך זאת גם בגשמיות, שהרי תכלית הכוונה היא – "המעשה הוא העיקר"⁹.

וענין זה מודגש ביותר בנוגע ל"רכוש גדול": ההתעסקות של בני ישראל בה"רכוש גדול" היתה מצד ציווי הקב"ה – כמו שכתוב¹⁰ "דבר נא באזני העם וישאלו גו' כלי כסף וכלי זהב", ואמרו רבותינו ז"ל¹¹ "אין נא אלא לשון בקשה, אמר ליה הקב"ה למשה בבקשה ממך לך ואמור להם לישראל בבקשה מכם שאֵלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב, שלא יאמר אותו צדיק ועבדום וענו אותם, קְנִים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, לא קְנִים בהם".

ואף על פי כן, מצינו במדרש בפרשתנו¹² על הפסוק¹³ "ויקח משה את עצמות יוסף", "עליו הכתוב אומר¹⁴ חכם לב יקח מצוות, שכל ישראל היו עסוקין בכסף וזהב (מביזת מצרים), ומשה היה עסוק בעצמות יוסף".

וזוהי הוראה לכל אחד ואחד: כיון שעומדים אנו בהיציאה מן הגלות, שעל זה נאמר "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" – אזי יש צורך להבהיר ולשלול ענין של טעות.

ובהקדם המשל הידוע¹⁵ מענין הכניסה אל המלך – שהמון העם מסתנוורים מהיופי והיוקר שישנו בחדרים החיצוניים שבארמון המלך, ונשארים שקועים שם עד כדי התעלפות... ואלו שהם חכמים גדולים יותר – ממשיכים לילך חדר לפנים מחדר; אבל, יש צורך בחכמה עמוקה ביותר – וגם זה לא מועיל... – שלא להשקע ולהבלע לגמרי מגודל היוקר והעילוי שבחדרים הפנימיים וטרקליני המלך, ולא לשכוח שהתכלית האמיתית היא – להגיע אל המלך בעצמו.

⁷ ראה כנפי יונה ח"ג סנ"ו. הובא במג"ע אופן נח. תו"א בא ס, ג. ובכ"מ.

⁸ בא יב, לח.

⁹ אבות פ"א מי"ז.

¹⁰ בא יא, ב.

¹¹ ברכות ט, סע"א ואילך.

¹² שמו"ר פ"כ, יט.

¹³ בשלח יג, יט.

¹⁴ משלי יו"ד, ח.

¹⁵ ראה תולדות יעקב יוסף פ' ואתחנן. מאור עינים פ' תשא. אור המאיר פ' וישלח. כתר שם טוב סצ"ז. וראה גם תו"מ ח"כ ע' 46. וש"נ.

ועל פי המבואר בזה – הרי ענין החכמה אינו מועיל על זה, כי מצד החכמה והשכל, הרי מעלת הדברים היקרים שבחזרים הנזכרים לעיל (לפני הכניסה אל המלך בעצמו) גדלה כל כך, שעילוי זה מספיק לו עבור כל ימיו בעולם הזה ובעולם הבא, מבלי להגיע אף פעם אל העצמות!

ולכן, יש צורך להבהיר, שגם כאשר ישנו הענין דביזת מצרים, ועל ידי זה מקיימים ציווי הקב"ה – אין לשכוח, שישנו ענין חשוב יותר – ציווי הקב"ה שישנו ב"עצמות יוסף", בה"יוסף" שבדורנו.

וזהו ההוראה לכל אחד ואחד, בדברים קצרים – שאף על פי שישנו "רכוש גדול" על פי תורה, על פי פנימיות התורה ועל פי רזין דרזין, הן ברוחניות והן בגשמיות, ובאופן של "גג ורצפה כאחד ממש" וכו' וכו' – צריך לדעת, ש"חכם לב יקח מצוות"; להתקשר בה"עצמות" דיוסף. ואז באים להתכלית האמיתי, שזהו הטוב האמיתי של כל אחד ואחד, בתוך כלל ישראל.

קטע משיחת יו"ד שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה. תו"מ ה'תשי"ט ח"ב ע' 52.

קטע משיחת יו"ד שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה. תו"מ ה'תשי"ט ח"ב ע' 52.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"ני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה